

collega's alleen laten staan; immers nog op 9 Sept., toen U wist, dat zij dat ééne zinnetje als grond voor arrestatie en gevangenhouding volkomen afwezen, hebt U aan ds Veldkamp een brief geschreven, „gegrond“ (!) op mededeelingen des heeren Husshahn, en niet op die der Kamper collega's. En U hebt, tot mijn verbazing blijkt het uit Uw eigen brieven, zelf een tijdlang de meening gevoed, en dus bij de Duitschers begunstigd, dat dit ééne zinnetje, uit het gebod, wél grond voor suspicie was..... v. d. V. S. zegt..... dat het zinnetje wél deutschfeindlich is. Inderdaad, dat had ik al begrepen.

Maar thans begrijp ik, dat ook U, die in de theologici's geen vreemde zijt, en die in de interpretatie van citaten de mogelijkheid van meer dan één exegese herhaalde malen getoond hebt wel degelijk te zien, toch ook voedsel hebt gegeven aan de dwaze gedachte, als ware dat zinnetje niet de normale christelijke gebedsinhoud. Aan den eenen kant staan dus de domme en zelfs hulppredikers, die kalm schrijven, dat zelfs een catechisant het zinnetje onmiddellijk kan verstaan, waaraan ze m.i. gelijk hebben; aan den anderen kant staan dr v. d. V. S. en U zelf. 't Is me onbegrijpelijk; maar daarom des te smartelijker, dat ik nu wel moet concludeeren, dat U mijn gevangenhouding hebt verlengd, en den invloed der Kamper collega's hebt verzwakt. Had men ook van U vernomen, dat die zin wel degelijk goed bedoeld moest zijn, dan had men..... mij na één dag moeten vrijlaten..... In stee daarvan laat men mij 3½ maand in een huis van bewaring, en den eenigen grond, dien U als deputaat aanvoert vóór mijn vrijlating is, naar Uw eigen verzekering: het belang van het theologisch onderwijs in Kampen. De rechtskwestie is bij U als deputaat niet in veilige handen geweest“ (blz. 79/80 in de „Bijlagen“).

Of dr Hommes dit alles als bewijs voor mijn bewering wil aanvaarden is zijn zaak. In elk geval is „het licht, dat prof. Schilder zelf op dit geroddel werpt“ nu ook voor dr Hommes opgegaan! Ik ben overtuigd mij niet „klakkeloos, liefdeloos aan grove beschuldigingen“ enz. schuldig gemaakt te hebben. Ook niet t.a.v. de bewering inzake het door de S.D. aan prof. Schilder opgelegde schrijffverbod. Want dat vloeide heel eenvoudig voort uit de totaal-verkeerde interpretatie van dat zinnetje, waarom K. S. werd gearresteerd en vastgehouden.

Overigens; ik heb niet geschreven, dat prof. H. H. K. schuldig zou zijn geweest aan de gevangenneming van prof. Schilder, doch slechts aan de gevangenhouding en het schrijffverbod.

Dr Hommes schijnt niet te kunnen inzien, dat onze strijd voor waarheid, waarachtigheid en recht niet voortkomt uit „vereering“ voor prof. Schilder. Wij zullen maar niet vragen of het geschrift van dr Hommes opkomt uit een zekere adoratie voor prof. H. H. K., wiens particuliere correspondentie hij mocht inzien en kopiëren; en wiens medewerker hij mocht blijven in „De Heraut“ gedurende den bezettingstijd. En hoe „prachtig“ deutschfreundlich was dikwijls de inhoud van die Heraut! Men zie de bloemlezing in het geschrift van prof. Veenhof: „In de chaos“! Is zelfs dr Hommes niet eens in „Vrij Nederland“ gesigneerd als schijfver in dat door de Duitschers almaar gedulde blad?

Ik heb den term „broederverraad“ in mijn artikel niet gebezigd. Maar als dr Hommes dan graag wil hooren hoe ik denk over de pogingen, die prof. H. H. K. bij dienzelfden Husshahn aanwendde om z'n eigen „Heraut“ in stand te houden, maar niet protesteerde tegen die totaal-onjuiste beschuldiging aan 't adres van prof. Schilder, dan zij het rondult gezegd: dit IS broederverraad en dus verraad aan de zaak van Christus.

Tenslotte: als dr Hommes in dat artikel nog opmerkt: „Prof. K. kan zichzelf niet meer verdedigen. Hij is uit de rabies theologorum, uit de hondsdelheid der theologen, zooals Melancthon verzuchtte, bevrijd“ dan laten we deze belediging aan het adres van prof. K. voor zijn rekening. Wij hebben nimmer beweerd, dat prof. K. aan die hondsdelheid geleden heeft.

's-H. H. V.

Naschrift. Bij het schrijven van mijn eigen korte artikelje over deze zaak was me ontgaan, dat dr Hommes pas in 1942 het afschriftje „In handen kreeg“. Maar mijn briefje is geschreven na terugkeer uit gevangenschap. Die was in 1940. Ik had in die periode natuurlijk „De Heraut“ niet gelezen. Dat „voorrecht“ (zoover nodig) had ik pas later. En ook pas later kreeg ik inzake van wat dr H. H. K. had verhandeld met de Duitschers of geschreven had achter mijn rug aan ds H. Veldkamp. Merkwaardig, dat dr H. H. K. in '42 dat briefje aan dr H. toonde en niet de correspondentie die inmiddels gevolgd was. Of is die wel getoond? Dan is 't stuk van dr Hommes nóg wonderlijker.

K. S.

HET CONSUMENTENCREDIET en de noodvoorziening-ouden-van-dagen.

Gefuigenis van den Raad der Geref. Kerk te Kampen. Aan de Gemeente.

De Raad der Gereformeerde Kerk te Kampen heeft zich op een drietal vergaderingen bezig gehouden

met een verzoek om advies, aan hem gericht door de Diaconie betreffende het z.g.n. Consumentencrediet en de Noodvoorziening-ouden-van-dagen.

De kerkeraad hield zich bezig met een tweetal vragen. Hij onderzocht de vraag of hier al dan niet van staatsarmenzorg sprake is en zoo ja, hoe de Diaconie dan tegenover zulk een staatsbemoeiing diende op te treden. En hij zag vervolgens de vraag onder het oog of hij den leden der gemeente de aanvaarding van deze staatszorg al dan niet ontraden moest.

Resultaat der besprekingen was, dat de kerkeraad besloot een getuigenis tot de Gemeente te doen uitgaan.

In dat getuigenis wordt als resultaat der besprekingen gezegd, dat de Algemeene Kerkeraad als zijn oordeel uitsprekt, „dat zoowel het Consumentencrediet als de Noodvoorziening-ouden-van-dagen anders niet zijn dan een nieuwe — zij het verkapt — vorm van Staatsarmenzorg. En dathij daarom de Diaconie adviseeren moet in al die gevallen, waarin leden der Gemeente van dit Consumentencrediet of van deze Noodvoorziening gebruik maken te handelen zooals zij vroeger handelde in gevallen van z.g.n. dubbele bedeeeling“.

Ten aanzien van de vraag of de Algemeene Kerkeraad den leden der Gemeente, die voor dit Consumentencrediet in aanmerking komen, alsmede voor de Noodvoorziening-ouden-van-dagen, het gebruik maken van deze regelingen aan- of ontraden moet of wel zich van eenige uitspraak in dezen onthouden, meent de Raad der Kerk de leden der Gemeente het aanvaarden van deze staatsarmenzorg ten stelligste te moeten ontraden.

In het getuigenis worden deze uitspraken van den kerkeraad breed geargumenteerde. De gemeente wordt er op gewezen, dat zij inplaats van deze staatszorg voor de behoeftigen te aanvaarden, den door Gods Woord gewezen weg heeft te bewandelen en zich in geval van armoede en nood bij onmacht en onwil van kinderen of familie (I Tim. 5:4, I Tim. 5:16), zich met vrijmoedigheid wende tot de Diakenen der Gemeente van Christus.

Wijzend op de gevaren aan deze staatsarmenzorg verbonden, zegt het Getuigenis:

„Er ligt in het huidige staatsleven een tendenz van Staatsbemoeiing, dat zeker op den duur een bedreiging vormt voor onze christelijke vrijheid. De Heilige Schrift wijst ons aan, dat eenmaal de Antichrist de sleutelposities in het staatsleven zal bezetten — Openbaringen 13 — en dat het dan gedaan zal zijn met de vrijheid om als vrome christenen te leven. Het jongste verleden in Duitschland en Rusland toonde en toont ons dat gevaar op dringende wijze. En het is de roeping der geloovigen bij alle onderwerping aan de van God gestelde machten — Rom. 13:1-7; Titus 3:1; I Petrus 2:13 — niet alleen om der straf, maar ook om des gewetens wil, den geest, waaruit de Overheid regeert te beproeven — I Joh. 4:1 — en tegen dien geest, zoo noodig, beschelden en met den eerbied, die tegenover de overheden, ook de kwade, past — Judas:9 — te getuigen. Openb. 11:3 v.v. Aan dit getuigenis hangt mede de zegepraal der geloovigen. Openbaringen 12:11.

En nu dreigt het gevaar, dat in zulk een situatie, die elk oogenblik intreden kan, vanwege Christus' haast om te komen — Openb. 22:20 — een tot dank verplichtende zilveren koorde aan den staat den geloovigen de vrijmoedigheid tegenover hun „welddoener“ rooven, hun christelijke vrijheid nemen en de kracht van hun getuigenis toetsen kan.

Het jongste verleden — het Nationaal-Socialistische Duitschland — is er de illustratie en het waarschuwend voorbeeld van.

Ziet toe, dat ge niet zelve meebouwt aan een eigen gevangenis.

De wegen van het Staatssocialisme „loopen hier naar de vernietiging van de vrijheid van het menschelek leven door den despotiek staat, naar de vernietiging van de vrijheid der consciëntie“ (J. C. Sikkels, Vrijmaking van den arbeid, pag. 149).

Voorts vermaant de kerkeraad de gemeente opnieuw mild en ruim te voorzien van de goede middelen tot verzorging der armen. En hij zegt aan het slot van het Getuigenis o.m.: „De verleiding om van het Consumentencrediet gebruik te maken is voor de betreffende broeders en zusters niet gering. De gelden voor de Noodvoorziening-ouden-van-dagen te aanvaarden aanlokkelijk. Het moet hun strijd kosten hier te weigeren. Laten wij hen in dien strijd niet alleen! En helpen wij hen hun vrijheid als christen, ook de vrijheid-van-de-zilveren-staatskoorde te behouden door zelve mede in hun nood te voorzien“.

Het Getuigenis, dat als Bijlage bij de „Kamper Kerkbode“ van 2 Augustus verschijnt en aan al de Diaconieën der (vrijgemaakte) Gereformeerde Kerken wordt toegezonden, is voor ieder belangstellende op aanvraag verkrijgbaar bij Peter Bos, Oudestraat, Kampen.

D. E. C.

KUYPER EN KUYPERS.

De heer G. Kuypers beweert in een onder redactie van dr F. W. Grosheide staande periodiek (G.T.T.), dat de meening van ondergeteekende, dat Kuypers de leer der veronderstelde wedergeboorte naar voren heeft gebracht om zijn sacramentstheorie sluitend te maken, onhoudbaar „wordt“ (!)

Laat Kuypers zelf dan maar weer spreken. „De sacramentsquaestie“ zegt hij, „had..... allengs vasteren vorm aangenomen in de tegenstelling van tweeërlei opvatting inzake den kinderdoop. In verreweg den breedsten kring braebt men den kinderdoop schier uitsluitend in verband met zekere, niet nader gedefinieerde Verbondsheiligheid; maar in kleine kring won allengs de overtuiging veld, dat men bij deze uitwendige opvatting niet wel kon blijven staan, zonder het mysterie in het Sacrament gevaar te doen loopen“ (voorwoord dissertatie G. Kramer).

Dit citaat is van 1897. En in „De Reformatie“ van 6 October 1945 hebben we in den vorm van een dialoog Kuypers zelf doen spreken uit 1891. Daar zegt hij eveneens duidelijk, dat de onderstelde wedergeboorte dienen moet om de sacramentsleer te doen zijn wat ze wezen moet: harmonisch.

Dr Grosheide met zijn mederedacteuren moeten maar weten hoe ze ook in genoemde tendenzschriften-verzameling laten argumenteeren.

K. S.

DRINGEND VERZOEK BIBLIOTHEEK THEOL. HOOGESCHOOL.

Voor de Bibliotheek der Hoogeschool missen we nog volgende synodale Handelingen of acta van de synodes:

Handelingen Amsterdam 1836; Utrecht 1837; Verslag Amsterdam 1840; Handelingen besluiten Groningen 1846; Verslag Amsterdam 1851; Handelingen Zwolle 1854; Hoogeven 1860; Franeker 1863; Amsterdam 1866; Middelburg 1869; Handelingen Chr. Geref. Kerk Groningen 1872; 's-Hertogenbosch 1875; Utrecht 1877; Dordrecht 1879; Zwolle 1882; Rotterdam 1885; Acta voorl. syn. Nederd. Geref. Kerken Utrecht 1888 en 1889; 's-Gravenhage 1891; Amsterdam 1892; Acta Geref. Kerken Dordrecht 1893; Groningen 1927; Arnhem 1930.

Wij hebben van elk der hier genoemde werken twee exemplaren nodig. Zijn er ook personen of instanties, die de Bibliotheek hieraan kunnen helpen? Laat ieder zijn voorraden nazien (ook eventueel kerkeraadsarchieven). Men zou de Bibliotheek een zeer grooten dienst er mee bewijzen.

K. SCHILDER, bibliothecaris.

BOEKBESPREKING

D. v. d. Stoep: Laterveer wil het rechte weten. Tweede druk. Geb. f.4.25. Baarn, Bosch & Keuning N.V.

Er zijn heel veel romans over het klein burgerlijk leven geschreven, sommige goedmoedig, andere cynisch. Beide soorten zijn naargeestig. Komt de schrijver niet over de „copieerlust des dagelijkschen levens“ heen, dan heeft hij weinig perspectief.

De boeken van v. d. Stoep, zoowel „Daatje en ik“, als „Laterveer“, zijn niet eens romans; ze zijn in de ik-stijl geschreven, die nog al gevaarlijk is voor een schrijver en ze vervelen niet alleen niet, maar ze geven zelfs een gezond genot. Dit komt door de kostelijke gave van den humor, waardoor Laterveer met de zijnen boven het trieste alledaagsche worden uitgeheven. Alleen liefde voor het leven, ook van een alleszins benepen mannetje, het begrip voor diens levensschuwheid, die hem verhindert open te staan voor God en de wereld, kan een man als Laterveer doen zien als echt mensch, in alles aan ons verwant.

Laterveer wil het rechte graag weten, want hij is vader, die het goede zoekt voor zijn kinderen en zijn plicht kent, hoe die hem ook benaauwt. Hij is christen, kent zich als zondaar, maar wil graag voor de menschen een leven zonder opspraak, niet opvallend. Ook den burgemeester en de gemeente heeft hij altijd „netjes“ gediend en dat is zijn trots en glorie. En als er dus gevallen zich voordoen, waardoor zijn reputatie als christen en burger gevaar loopt, tracht hij slim en onopvallend het rechte te weten te komen. Dat zijn handigheidjes hem soms in een hachelijke positie brengen, dat hij zijns ondanks soms een komische figuur wordt, is toch eigenlijk tragisch.

En dat weet Van der Stoep zoo meesterlijk te tekenen. Hoewel Laterveer zijn leven lang zichzelf gelijk blijft, zit er climax in het boek. Het slot doorlicht hem volkomen en geeft ons vrede met den man en zijn echt menschelek karakter.

Dit boek geeft levensinzicht; het is ondanks de beschreven tragiek levensblij; het is zonder preeken, vroom. Iemand, die van problemstellingen en oplossingen houdt moet het niet lezen. Voor hem is het niet geschreven. Maar velen zullen er van genieten.

H. S.

Amice
Het m
iets ver
ties in d
Zij kw
tegenste
logie n
verhou
Rome
komt v
Barth
leert is
inzake d
niets he
den. Mar
„analogi
„analogi
algeheel
de geope
Wij wi
en, als
het hier
shapen
gelijkenis
Schrift j
op de dw
aanval o
weer in
hoofdstul
Daaron
technis
dagen, z
Onze va
vast te s
kerk inzi
wonderlij
Toen il
avond m
sprak, bi
Wat d
opvatten
En als
sprek zel
woordde
ment van
meer. En
mening
worden v
Brunner.
Przywa
die niet r
fundamen
Een me
een zeer
veel goed
wat betru
kwaads v
Dit oor
Want h
kerk van
telijke wa
Aristotele
Zelfs w
te los va
eenig mo
nog niet c
Wat Ar
ding, dat
In de e
eerste oor
maar dat
zijn van
de is dus
gen zijn,
ten wij hi
aankomt,
zijn s. De
In de tv
dan denke
idee noe
de mensch
ring. Aris
Feitelijk
hierop ne
waagt, vri
Hier be
ding, geen
Maar m
stof en di
meer v o r
Ten slotte
vorm terug
Nu moe
dat, hoeze
het onbew
God den n
Liefde g
Zooals ook
ons duidell
is, dien Ge